

Вељко Влашковић*

*Кратки научни чланак
УДК:341.24:347.633
341.24:342.7-053.2
DOI: 10.46793/GP.1502.51V*

ДОМАШАЈ ПРИНЦИПА НАЈБОЉЕГ ИНТЕРЕСА ДЕТЕТА У РЕВИДИРАНОЈ ЕВРОПСКОЈ КОНВЕНЦИЈИ О УСВОЈЕЊУ*

*Рад примљен: 21. 12. 2024.
Рад исправљен: 22. 12. 2024.
Рад прихваћен за објављивање: 25. 12. 2024*

У домену усвојења, принципу најбољег интереса детета даје се врхунски, уместо првенственог значаја, што значи да се права и интереси свих осталих правних субјеката који учествују у поступку усвојења могу посматрати искључиво кроз права и интересе детета. Оваква концепција одговара промењеној улози усвојења заснованој на правима детета и учвршћеној Конвенцијом УН о правима детета.

Посебан домаћај принципа најбољег интереса детета, као и развој праксе Европског суда за људска права, узроковали су потребу ревизије постојећих регионалних европских међународних уговора, укључујући и Европску конвенцију о усвојењу из 1967. У том смислу, под окриљем Савета Европе 2008. године усвојена је ревидирана Европска конвенција о усвојењу.

Нова конвенција укинула је дискриминацију која је постојала у погледу немогућности очева деце рођене ван брака да дају сагласност са усвојењем, као и немогућности ванбрачних партнера да буду усвојитељи. Од нарочитог значаја је и предвиђање да за поништење усвојења мора постојати прописан рок, без обзира на узроке ништавости.

Кључне речи: усвојење, ревидирање, права детета, најбољи интерес детета, врхунски значај.

* Ванредни професор Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, vvaskovic@jura.kg.ac.rs.

* Рад је резултат научноистраживачког рада аутора у оквиру Програма истраживања Правног факултета Универзитета у Крагујевцу за 2024. годину, који се финансира из средстава Министарства науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије.

I УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Деца подобна за усвајање, по правилу, налазе се у изузетно рањивој и осетливој ситуацији. Упечатљиву слику о томе пружа Чарлс Дикенс у својој ванвременској причи о дечаку Оливеру Твисту, којем мајка умире на порођају рађајући га као ванбрачно дете. Потреба да се деца без родитељског старања посебно заштите и трајно збрину путем усвојења нераскидиво је везана са идејом најбољег интереса детета, који у ери права детета у домену усвојења постаје принцип врхунског значаја.

Формулација најбољег интереса детета као општег правног принципа, по правилу, нуди концепцију према којој се поменутом принципу даје првенствени значај. Најзначајнију такву формулацију садржи Конвенција УН о правима детета према којој ће „у свим поступцима који се тичу деце, без обзира да ли их предузимају јавне или приватне установе социјалног старања, судови, административни органи или законодавна тела, најбољи интерес детета бити од првенственог значаја (*primary consideration*).“¹ Дакле, најбољем интересу детета не даје се одлучујући, већ само првенствени значај, након што се узму у обзир и интереси осталих правних субјеката, а пре свих родитеља детета.² Тако се у КПД наводи како државе-уговорнице имају обавезу обезбедити детету заштиту и негу неопходну за његову добробит "узимајући у обзир права његових родитеља, законских старатеља, односно других појединаца који сnose одговорност за њега..."³ Наведена формулација последица је ублажавања ставова о апсолутној превласти принципа најбољег интереса детета који су се могли чути на почетку процеса израде поменутог међународног уговора.⁴

Индивидуалистички концепт људских права и принципа најбољег интереса детета налаже засебан приступ сваком појединачном случају у којем се одмерава интерес детета наспрам интереса других лица. Оно што је извесно јесте да концепт најбољег интереса детета као принципа "првенственог значаја" оставља простор у коме се могу препознати и засебни интереси других правних субјеката, а не само интерес детета.⁵ Поменути концепција посебно долази до

¹ Чл. 3. ст. 1. Конвенције Уједињених нација о правима детета. Конвенцију је усвојила Генерална скупштина Уједињених нација резолуцијом 44/25 од 20. новембра 1989. године. UN General Assembly, *Convention on the Rights of the Child*, 20 November 1989, United Nations, Treaty Series, vol. 1577, p. 3. *Службени лист СФРЈ – Међународни уговори*, бр. 15/90 и *Службени лист СРЈ – Међународни уговори*, бр. 4/96 и 2/97. У даљем тексту: КПД.

² Вид. М. Freeman, *A Commentary on the United Nations Convention on the Right of the Child: Article 3. The Best Interests of the Child*, Martinus Nijhoff Publications, Leiden 2007, 5.

³ Чл. 3. ст. 2. КПД.

⁴ В. Влашковић, *Начело најбољег интереса детета у породичном праву*, докторска дисертација, Правни факултет у Крагујевцу, 2014, 55.

⁵ На такав закључак упућује и језичко тумачење формулације "најбољег интереса детета" на енглеском језику као општег правног принципа из КПД. Наиме, творци

**Вељко Влашковић, Домашај принципа најбољег интереса детета у
ревидираној Европској конвенцији о усвојењу (стр. 51-60)**

изражаја приликом остваривања права на поштовање породичног живота из Европске Конвенције за заштиту људских права и основних слобода.⁶

Међутим, КПД садржи и знатно снажнију формулацију најбољег интереса детета која обухвата одређене правне односе који се тичу деце. Тако се поменутим међународним уговором наводи како ће "државе-уговорнице које признају и/или допуштају систем усвојења обезбедити да најбољи интерес детета буде од врхунског значаја (*paramount consideration*)."⁷ Снагу наведене формулације посебно појачава израз "*shall ensure*" ("обезбедиће"), којим се исказује заповедни начин.⁸ Тако се приликом заснивања усвојења интересу детета даје апсолутно првенство у односу на интересе биолошких родитеља, будућих усвојитеља, органа надлежних за заснивање усвојења, па чак и саме заинтересоване државе.⁹ Поменута концепција је у највећој мери свој израз нашла и у националним законодавствима држава-уговорница.¹⁰ Апсолутно првенство интересу детета приликом заснивања усвојења даје и потпуно ревидирана Европска Конвенција о усвојењу из 2008. године.¹¹ На овај начин, макар формално, заокружен је процес трансформисања установе усвојења у начин заснивања родитељскоправног односа који треба да буде апсолутно подређен правима и интересима детета подобног за усвојење.

Доношење КПД, означило је и јасну потребу да се постојећи регионални међународни уговори који се тичу права детета и породичних односа прилагоде у највећој могућој мери идеји права детета из наведене Конвенције.

Конвенције су употребили неодређени члан "a" испред израза "*primary consideration*", уместо одређеног члана "*the*", којим би се значење наведеног израза појачало. Вид. P. Alston, *The Best Interests Principle: Towards a Reconciliation of Culture and Human Rights*, *International Journal of Law and Family* 8/1994, 12. Међутим, важно је истаћи како се у преводу на српски језик наведена разлика не може осетити.

⁶ Европска Конвенција за заштиту људских права и основних слобода је донета под окриљем Савета Европе у Риму 4. новембра 1950. године. Наша држава је ратификовала Конвенцију 2003. године. Вид. *Службени лист СЦГ - Међународни уговори*, бр. 9/2003 - ЕКЈП.

⁷ Чл. 21. ст. 1. КПД.

⁸ Вид. S. Vit   and H. Bo  chat, *A Commentary on the United Nations Convention on the Right of the Child: Article 21: Adoption*, Martinus Nijhoff Publications, Leiden 2008, 24.

⁹ *Ibid.*

¹⁰ У том смислу, вид. чл. 1741. ст. 1. тач. 1. Немачког грађанског законика; чл. 2. Закона о усвојењу Норвешке; чл. 180а ст. 1. Грађанског законика Аустрије; чл. 176. ст. 1. Грађанског законика Шпаније. Наш ПЗ такође следи концепцију "врхунског значаја" најбољег интереса детета у области усвојења. Вид. чл. 89. Породичног закона Србије (ПЗ), *Службени гласник РС*, бр. 18/2005, 72/2011 - др. закон и 6/2015.

¹¹ Вид. последњи пасус преамбуле ревидиране Европске конвенција о усвојењу, донете 27. новембра 2008. године под окриљем Савета Европе - ЕКУ (2008). Наша земља је 18. јуна 2009. године потписала, али још увек није ратификовала ЕКУ (2008). Вид. <http://www.conventions.coe.int/Treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?NT=202&CM=8&DF=18/09/2012&CL=ENG>, датум посете: 12. 12. 2024.

У том смислу, извршена је и потпуна ревизија Европске конвенције о усвојењу из 1967. године,¹² на начин да је 2008. под окриљем Савета Европе усвојен нов текст, који је имао за циљ да уклони недостатке старе Конвенције из 1967. Поред уважавања развоја идеје права детета на глобалном нивоу, потреба за комплетном ревизијом настала је и из еволуције породичноправних односа у целисти, која се исказивала и кроз динамичну праксу Европског суда за људска права као надзорног органа за тумачење и примену Европске конвенције о људским правима.¹³

Илустрације ради, поједине одредбе старе Европске конвенције о усвојењу (1967) биле су неодрживе, попут правила да се од оца детета рођеног изван брака неће тражити сагласност за усвојење или ограничавања права детета на идентитет.¹⁴ Истовремено, ванбрачни партнери били су дискриминисани, тако што се нису предвиђали као могући усвојитељи детета, за разлику од супружника, али и појединца.¹⁵ Такође, ЕКУ (1967) је уместо термина „најбољи интерес детета“, користила слабије формулације, попут колективистичког израза „добробит деце“ или „интерес детета“, када је реч о појединачном детету.¹⁶ У том контексту, треба нагласити како је КПД усвојила индивидуалистички приступ појму најбољег интереса детета, чија садржина се одређује у односу на конкретно дете и сваки појединачни случај, што је такође налагало одређена прилагођавања. Тако, правило из ЕКУ (1967) да усвојење мора бити у интересу детета више није одговарало пренаглашеној формулацији из КПД према којој ће интерес детета приликом заснивања усвојења имати врхунски значај.

II АПСОЛУТНО ПРВЕНСТВО ПРИНЦИПА НАЈБОЉЕГ ИНТЕРЕСА ДЕТЕТА У ДОМЕНУ УСВОЈЕЊА

Давање супериорног значаја интересу детета може изазвати проблеме на пољу остваривања и заштите људских права. У томе заправо лежи главни узрок разлика између концепције према којој се интересу детета даје безусловно првенство и случајева када ће интерес детета имати "првенствени" значај.¹⁷ Због тога наведеном питању ваља поклонити посебну пажњу.

Наиме, концепт према којем се интересу детета даје "врхунски" значај у свим односима који се детета тичу одговара утилитаристичкој философији

¹² Старија Европска конвенција о усвојењу деце усвојена је унутар Савета Европе 24. априла 1967. године - ЕКУ (1967).

¹³ Вид. пара. 29. Образложења за, ЕКУ (2008), *Explanatory Report to the European Convention on the Adoption of Children (Revised)*, Strasbourg, 27.11.2008.

¹⁴ Вид. чл. 5 ст. 1. тач. а. и чл. 20. ЕКУ (1967).

¹⁵ Вид. чл. 6. ст. 1. ЕКУ (1967).

¹⁶ Вид. последњи пасус преамбуле и чл. 8. ст. 1. ЕКУ (1967).

¹⁷ В. Влашковић, *op. cit.*, 59.

Вељко Влашковић, Домашај принципа најбољег интереса детета у
ревидираној Европској конвенцији о усвојењу (стр. 51-60)

скројеној у име детета. Сходно мерилима утилитаризма, приликом доношења конкретне одлуке мора се водити рачуна о исходу који ће донети највише користи.¹⁸ При томе се одређени, мање вредни интереси, морају жртвовати за рачун општег добра, односно најкориснијег интереса. У том смислу, најбољи интерес детета као принцип "врхунског" значаја проглашава се општим добром, чиме се омогућава држави интервенисати у породичне односе како би се наведени принцип заштитио. На тај начин, концепција према којој се интересу детета даје "врхунски" значај потискује права и интересе осталих лица у други план.¹⁹ Том приликом, није од значаја што поменута лица, укључујући и родитеље детета, могу бити имаоци одређених људских права. Најбољи интерес детета у области усвојења има апсолутно првенство и супериорност. Типичан пример су правила према којем се усвојење изузетно може засновати и упркос одбијања једног родитеља да се са тим сагласи, позивањем на законом предвиђене разлоге, од којих неки могу представљати и правне стандарде са суштинским упориштем у најбољем интересу детета.²⁰ Премда према праву Србије тако нешто није могуће, односно није предвиђено да се неслагласност једног родитеља за усвојење детета може премостити одлуком надлежног државног органа, многа права такву могућност познају. Добру илустрацију представља немачко право према којем се непостојање сагласности једног родитеља са усвојењем може надоместити, између осталог, из разлога стављања детета у „несразмерно неповољан положај“ за случај да се усвојење не заснује, што је правни стандард који мора почивати на најбољем интересу детета.²¹

Истовремено, на овај начин могу се ограничавати и права самог детета, као посебна категорија људских права, попут права на мишљење детета испод одређеног узраста прописаног националним законодавством. Из тог разлога, судска или пракса других надлежних органа често тражи начине да "прокријумчари" интересе других лица унутар концепције према којој интересу детета следује апсолутно првенство.²²

¹⁸ У том смислу: S. Choudhry and J. Herring, *European Human Rights and Family Law*, Hart Publishing, Oxford - Portland 2010, 103.

¹⁹ Вид. S. Choudhry, *Clashing Rights and Welfare: A Return to a Rights Discourse in Family Law in UK?*, What is Right for Children: The Competing Paradigms of Religion and Human Rights (eds. M. Fineman and K. Worthington), Ashgate Publishing Company, Burlington USA 2009, 270.

²⁰ Такву могућност предвиђала је и ЕКУ (1967) у чл. 5. ст. 2. тач. б.

²¹ Вид. пар. 1748(1) Немачког грађанског законика

²² Најчешће се права и интереси других лица остварују тако што се најбољи интерес детета тумачи у корист индивидуалних интереса одређених правних субјеката, а пре свих родитеља детета. О томе детаљно: J. Herring, *The Welfare Principle and the Rights of Parents, What is a Parent?: A Socio-Legal Analysis* (eds. S. Day Scatler, A. Bainham, M. Richards), Hart Publishing, Oxford - Portland 1999, 95.

Врхунски значај који се даје најбољем интересу усвојеника, односно детета подобног за усвајање, значи да се права и интереси свих других учесника у поступку усвојења могу посматрати и препознавати једино и искључиво у оквиру права и интереса детета, без обзира што они могу бити заједнички. На пример, према ЕКУ (2008), поступак за усвојење привремено ће се обуставити уколико су за време његовог трајања мушкарац који тврди да је биолошки отац или жена која тврди да је мајка детета покренули одговарајуће патернитетске или матернитетске парнице у којима надлежни органи морају поступати са хитношћу.²³ На овај начин најбољи интерес детета штити се тако што се под окриљем права детета на идентитет, али и дететовог права на развој, штите и интереси биолошких родитеља детета, као и интереси потенцијалних усвојитеља којима је потребна правна сигурност приликом успостављања родитељскоправног односа.

III ДОМЕТИ ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О УСВОЈЕЊУ СА СТАНОВИШТА НАЈБОЉЕГ ИНТЕРЕСА ДЕТЕТА

Свакако да је усвајање ЕКУ (2008) поред осавремењавања старог текста имало за циљ и наставак процеса организоване хармонизације националних правила о усвојењу на европском правном простору, у смислу националних породичних законодавстава држава чланица Савета Европе.²⁴ Ипак, упркос настојању твораца Конвенције да остваре што већи компромис између различитих, понекад и супростављених решења европских држава у области усвојења, ревидирана ЕКУ (2008) није наишла на очекиван пријем. Србија, иако потписница, до данашњег дана није ратификовала ревидирану ЕКУ (2008), што је до сада учинило свега десет држава чланица.²⁵

У тексту ревидиране Конвенције уочљив је утицај КПД и прихватање апсолутног првенства најбољег интереса детета, којем се даје врхунски значај.²⁶ Такође, укинута је дискриминација оца детета рођеног ван брака, на начин да ће се за заснивање усвојења тражити сагласност оба родитеља уколико су живи и познати и врше родитељско право, без обзира на начин утврђивања очинства.²⁷

²³ Вид. чл. 16. ЕКУ (2008)

²⁴ О процесима и резултатима спонтане и организоване хармонизације права вид. С. Миладиновић, *Процеси хармонизације и унификације права као етапе на путу остваривања Кантове идеје „космополитског права“*, Гласник права, 1/2012, 7-8.

²⁵ У питању су: Белгија, Данска, Финска, Немачка, Малта, Холандија, Норвешка, Румунија, Шпанија и Украјина.

<https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=signatures-by-treaty&treatynum=202>, датум посете: 15.12. 2024.

²⁶ Вид. последњи пасус преамбуле ЕКУ (2008).

²⁷ Вид. чл. 5. ст. 1. тач. а. ЕКУ (2008).

Вељко Влашковић, Домашај принципа најбољег интереса детета у
ревидираној Европској конвенцији о усвојењу (стр. 51-60)

Са становишта најбољег интереса детета, занимљива је формулација ЕКУ (2008) према којој ће за усвојење бити нужна и сагласност детета „способног за расуђивање“ („*having sufficient understanding*“), при чему се у националним законодавствима граница узраста у којем ће се дете сматрати способним за расуђивање у смислу давања сагласности за усвојење, не може поставити изнад 14 година живота.²⁸ Другим речима, детету се признаје право на самоодређење по питању заснивања усвојења под условом да је одређеног узраста и способно за расуђивање, а ЕКУ (2008) поставља прилично широк оквир у којем се имају кретати национална законодавства када је реч о доњој старосној граници детета потребној за давање сагласности за усвојење. Ипак, као што је речено, поред минималног узраста, потребна је и процена дететове способности за расуђивање.

Способност за расуђивање као услов давања сагласности детета за усвојење преузет је из Европске конвенције о остваривању права деце из 1996. године, где представља општи услов остваривања права детета на мишљење.²⁹ Овај услов инкорпорисан је и у ПЗ Србије, али не код опште формулације права детета на мишљење,³⁰ већ као заједнички услов за признавање права детета на самоодређење у различитим ситуацијама и поводом различитих породичних односа, које укључују и давање сагласности детета за усвојење. Другим речима, у свим случајевима где се вољи детета одређеног узраста даје одлучујући значај, тражи се истовремено да је дете способно за расуђивање.³¹ На овом месту треба напоменути како Србија није ратификовала Европску конвенцију о остваривању права деце, али је бројна њена правила инкорпорисала у текст ПЗ.

Концепт „способности детета за расуђивање“ као услов давања сагласности за усвојење критикован је у делу научне и стручне јавности, као услов којим се сужава домашај права детета на мишљење из КПД.³² Наиме, КПД вршење права детета на мишљење не везује за способност детета за

²⁸ Вид. чл. 5. ст. 1. тач. б. ЕКУ (2008).

²⁹ Европска конвенција о остваривању права деце усвојена је 25. јануара 1996. под окриљем Савета Европе. Вид. чл. 3. поменуте Конвенције.

³⁰ Домаћи законодавац се потпуно исправно, приликом формулисања општег права детета на мишљење, држао формулације из КПД, која уместо „способности за расуђивање“, предвиђа „способност детета да мишљење формира“. Вид. чл. 65. ст. 1. ПЗ.

³¹ Уз услов способности за расуђивање, дете које је навршило 15. годину живота може одлучити са којим ће родитељем живети ако они живе одвојено (чл. 60. ст. 4. ПЗ), о начину на који ће са њим одржавати личне односе (чл. 61. ст. 4. ПЗ), може дати пристанак за предузимање медицинског захвата (чл. 62. ст. 2. ПЗ) или одлучити коју ће школу похађати (чл. 63. ст. 2. ПЗ). Такође, дете које је навршило 10 година живота и које је способно за расуђивање даје сагласност за заснивање хранитељства (чл. 116. ПЗ).

³² J. Fortin, *Children's Rights and the Developing Law*, Cambridge University Press, Cambridge, 2009, 237.

расуђивање, него за дететову способност да мишљење формира („*capacity to form views*“).³³ Усвајањем овог концепта из Европске конвенције о остваривању права деце, национални европски законодавци наводе се на одређивање доње старосне границе, односно фиксног узраста у којој би се дете сматрало способним за расуђивање,³⁴ док је способност формирања мишљења знатно еластичнији и слојевитији појам, који може у одговарајућој мери укључивати и невербално исказане ставове сасвим мале деце.

Међутим, способност за расуђивање користи се као услов за остваривање права детета на самоодређење, односно давање одлучујућег значаја мишљењу детета у домену усвојења. Са друге стране, способност за формирање мишљења везује се примену права детета на мишљење уопште, односно узимање у обзир мишљења детета, чији домаћај се одређује у складу са узрастом и зрелошћу детета. Сходно томе, ЕКУ (2008) предвиђа обавезу држава да консултују дете, односно узму у обзир мишљење детета, које не испуњава законске услове да даје пристанак на усвојење (нема довољан узраст или није способно за расуђивање), што делује сасвим сагласно КПД.³⁵ Дакле, способност за расуђивање посматра се као посебан степен способности да се мишљење формира, као квалитет који дететовој вољи даје одлучујући значај приликом заснивања усвојења. У таквој ситуацији најбољи интерес детета се у области усвојења у потпуности изједначава са правом детета на мишљење.

Са становишта најбољег интереса детета, посебно важно правило из ЕКУ (2008) тиче се права на поништење усвојења, према којем државе морају одредити временски оквир у којем би се имало право захтевати поништење, без обзира на разлоге ништавости.³⁶ Овакво решење свакако је у најбољем интересу детета и доприноси адекватнијој примени овог принципа у области усвојења, омогућавајући детету трајност и сигурност у очувању успостављених емотивних и социјалних веза са родитељским фигурама. Такође, може послужити као веома користан путоказ за измену домаћег ПЗ, који институт поништења усвојења није профилисао према најбољем интересу детета, већ се држао „устаљене концепције код поништења било ког правног акта“.³⁷

Када је реч о праву усвојеног детета да зна своје порекло у смислу информација о биолошким родитељима, ЕКУ (2008) оставља широк

³³ Вид. чл. 12. КПД.

³⁴ *Ibid.*

³⁵ Вид. чл. 6. ЕКУ (2008).

³⁶ Вид. чл. 14. ст. 3. ЕКУ (2008).

³⁷ З. Поњавић, *Принципи европског породичног права о успостављању правне везе између детета и родитеља и наше породично право*, Правни систем Србије и стандарди Европске уније и Савета Европе, (ур. С. Бејатовић), књ. 1, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, Институт за правне и друштвене науке, Крагујевац, 2006, 268.

простор државама уговорницама. Наиме, усвојенику се признаје право на приступ информацијама које о његовом пореклу имају надлежни органи конкретне државе. Међутим, законодавствима држава уговорница оставља се да одреде хоће ли се детету омогућити да сазна идентитет биолошких родитеља.³⁸ Минимум информација о пореклу који би свака држава требала обезбедити јесу датум и место рођења детета. Може се констатовати како ЕКУ (2008) поставља крајње широке оквире за остваривање права усвојеног детета да зна своје порекло, препуштајући државама да уреде конкретну примену овог права детета из КПД. Отуда, примена принципа најбољег интереса детета оставља се државама уговорницама на начин на који оне посматрају право детета на идентитет из КПД.

IV ЗАКЉУЧАК

Потпуно усвојење као начин заснивања родитељскоправног односа, нераскидива правна веза и облик трајног збрињавања детета без родитељског старања свакако мора почивати на правилима о врхунском значају најбољег интереса детета, како је у Конвенцији УН о правима детета и прокламовано. Посебно наглашен значај принципа најбољег интереса детета у области усвојења свакако је израз промењених циљева институције усвојења, развијених као резултат идеје о правима детета и еволуције породичних односа.

У том контексту, под окриљем Савета Европе извршена је 2008. године обимна ревизија старије Европске конвенције о усвојењу из 1967. Требало је удахнути нови живот једном међународном уговору који више није могао ухватити корак са развојем идеје о правима детета и људским правима у домену усвојења.

Супротно очекиваном, ревидирана Европска конвенција о усвојењу из 2008. није значајније допринела хармонизацији правила о усвојењу међу европским државама, делом због исувише широких и компромисно постављених оквира за правила усвојења. Таквим приступом очито се желео обезбедити већи број ратификација, што је, ипак, у значајнијој мери изостало. Вредно хвале свакако је укидање дискриминације између брачних и ванбрачних очева деце код давања сагласности за усвојење, односно проширење могућности усвојења на ванбрачне партнере као могуће усвојитеље. Веома је важно и поменути решење према којем треба временски ограничити право на поништење усвојења без обзира на разлоге ништавости, што свакако представља значајан искорак у примени принципа најбољег интереса детета.

³⁸ Вид. чл. 22. ст. 3. ЕКУ (2008)

Veljko Vlašković*

**THE SCOPE OF THE BEST INTERESTS OF THE CHILD
IN THE REVISED EUROPEAN CONVENTION
ON THE ADOPTION OF CHILDREN**

Summary

Full adoption as a way of establishing a parental legal relationship, an unbreakable legal bond and a form of permanent care of a child without parental care must certainly be based on the rules on the paramount importance of the best interests of the child, as proclaimed in the UN Convention on the Rights of the Child. The particularly emphasized importance of the principle of the best interests of the child in the area of adoption is certainly an expression of the changed goals of the institution of adoption, developed as a result of the idea of the rights of the child and the evolution of family relations.

In this context, under the auspices of the Council of Europe, an extensive revision of the older European Convention on Adoption from 1967 was carried out in 2008. It was necessary to breathe new life into an international treaty that could no longer keep up with the development of the idea of children's rights and human rights in the field of adoption.

Contrary to expectations, the revised European Convention on Adoption did not significantly contribute to the harmonization of adoption rules among European countries, partly due to overly broad and compromised frameworks for adoption rules. With such an approach, it was clearly intended to ensure a greater number of ratifications, which, however, was not fulfilled to a significant extent. Worthy of praise is the abolition of discrimination between married and non-marital fathers of children when giving consent for adoption, i.e. expanding the possibility of adoption to cohabitants as possible adopters. It is also very important to mention the decision according to which the right to cancel the adoption should be time-limited regardless of the grounds of nullity, which certainly represents a significant step forward in the application of the principle of the best interests of the child.

Key words: *adoption, revision, child rights, best interests of the child, paramount importance.*

* Associate Professor, University of Kragujevac Faculty of Law.